

Силабус освітнього компонента
Програма навчальної дисципліни

Вступ до перекладознавства та історія перекладу

Шифр та назва спеціальності

B11 – Філологія

Спеціалізація

B11.041 – Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Освітня програма

Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Рівень освіти

Перший (бакалаврський)

Семестр

2

Інститут

ННІ соціально-гуманітарних технологій

Кафедра

Ділової іноземної мови та перекладу (303))

Тип дисципліни

Професійна (фахова), обов'язкова

Форма навчання

Денна

Мова викладання

Українська, англійська

Викладачі, розробники

Акоп'янц Нуну Михайлівна

Nunu.Akopiants@khpі.edu.ua

Кандидат філологічних наук, доцент, професор кафедри ділової іноземної мови та перекладу НТУ "ХПІ"

Автор та співавтор понад 40 наукових та методичних публікацій. Курси: "Протокол перекладача та діловий етикет", "Теорія та практика перекладу", "Практичний курс англійської мови", "Вступ до перекладознавства та історія перекладу". Авторка навчально-методичного посібника для перекладачів "Основи перекладу у видавничо-поліграфічній галузі". Науковий керівник курсових та магістерських досліджень.

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Курс зі вступу до перекладознавства та історії перекладу надає студентам початкові знання з теорії перекладознавства та історії перекладу, які необхідні їм для здійснення перекладацької діяльності у двох напрямках: з англійської мови на українську та з української на англійську..

Мета та цілі дисципліни

ознайомлення студентів з специфікою професії перекладача, розвитком і сучасним станом вітчизняного та зарубіжного перекладознавства, основними формами, видами та жанрами перекладу, лексичними, граматичними, жанрово-стилістичними та прагматичними проблемами перекладу, трансформаційними процесами як суттю процесу перекладу, основами перекладу текстів різних галузей науки та техніки. Загалом студенти повинні вміти висловлювати думки влучно і в темпі, достатньому для підтримання ефективного спілкування, вміти керувати собою і професійно триматися в аудиторії, володіти високою культурою мови і поведінки, бути духовно

розвиненими, інтелігентними та ерудованими особистостями, підготовленими до ефективного надання перекладацьких послуг і конкурентоздатними спеціалістами на цьому ринку.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – залік.

Компетентності

ЗК5. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ФК7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту (залежно від обраної спеціалізації)...

Результати навчання

РНС2. Знати історичний розвиток перекладознавства та вміти користуватися видами перекладу задля досягнення адекватності перекладу..

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 180 год. (6 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 116 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Для успішного проходження курсу необхідно мати знання та практичні навички з дисципліни "ПП 1 Вступ до спеціальності".

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Лекції проводяться інтерактивно з використанням мультимедійних технологій. Для підготовки самостійної роботи використовується проєктний підхід до навчання, акцентується увага на застосуванні інформаційних технологій в завданні для групової роботи. Навчальні матеріали доступні студентам через Microsoft Teams One Drive . У відповідності з характером пізнавальної діяльності студентів із засвоєння змісту дисципліни «Вступ до перекладознавства та історія перекладу» використовуються різноманітні методи навчання:

За джерелами знань: словесні (розповідь, пояснення, інструктаж); наочні (демонстрація, люстрація);

практичні (практична робота, вправи).

За характером логіки пізнання: аналітичний; синтетичний; аналітико-синтетичний; індуктивний; дедуктивний.

За рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний; частково-пошуковий; дослідницький.

Програма навчальної дисципліни

Навчальні заняття

Лекції

Теми лекційних занять

Кількість годин   **Вагові коефіцієнти**
а

Семестр 1

Тема 1. Вступ. Перекладознавство як наука

4

1

1. Введення до вивчення дисципліни. Предмет дисципліни.

Мета викладання дисципліни. Завдання дисципліни.

2. Сучасний етап становлення перекладознавства як науки.

3. Перекладознавство – наука, що належить до літературознавства чи до лінгвістики.

4. Переклад – процес чи результат.

5. Головні напрямки розвитку сучасного

перекладознавства.

6. Language and extralinguistic world

Тема 2. Поняття про переклад і його сутність	4	1
1. Вимоги, що висуваються до перекладача.		
2. Адекватність і еквівалентність у перекладі.		
3. Визначення поняття переклад.		
4. Диференціація поняття “переклад”.		
5. Переклад як вид міжмовної комунікації.		
6. Перекладацька компетенція та вимоги, що висуваються до неї.		
7. Language system: Paradigms and syntagmas		
Тема 3. Переклад як вид мовної діяльності	4	1
1. Загальнопсихологічний зміст поняття “перекладацька діяльність”.		
2. Проблема перекладності/неперекладності: історичний ракурс та сучасне трактування		
3. Переклад – повноправний вид мовленнєвої діяльності.		
4. Language as a means of communication		
Тема 4. Історія перекладу та перекладознавства	4	1
1. Предмет, методи та завдання теорії перекладу		
2. Виникнення теоретичного перекладознавства в Україні		
3. Translation definition		
Тема 5. Класифікація та загальна характеристика різновидів перекладу	4	1
Класифікації видів перекладу, що існують.		
Різноманітні підходи до проблем наукової класифікації видів перекладу.		
Система видів перекладу.		
Класифікація перекладів в синхронії та діяхронії		
Основні принципи перекладу		
Методи перекладу		
Про співвідношення понять виду, типу, жанру, форми, стилю, прийому і способу перекладу		
Види перекладу		
Види перекладу в діяхронії		
Класифікація видів перекладу: синхронічний аспект		
Послівний переклад		
Підрядковий переклад		
Реферований переклад		
Анотований переклад		
Скорочений переклад		
Адаптований переклад		
Вільний переклад		
Адекватний переклад		
Електронний переклад		
Літературні типи перекладу		
Тема 6. Лінгвістичні та комунікативні аспекти теорії перекладу. Дослідження перекладу як процесу	4	1
Еквівалентність – центральне поняття теорії перекладу		
Ситуативно-денотативна модель перекладу		
Трансформаційна модель перекладу.		
Семантична модель перекладу		

Теорія рівнів еквівалентності
Basic translation theories. Суб'єктивні чинники перекладу
Прагматика перекладу
Культурологічні аспекти перекладу
Translation ranking

Тема 7. Стратегії перекладу: від античності до сьогодення. Історичні умови появи перекладачів-синхроністів. Періодизація розвитку перекладацької справи

4

1

Історичні умови появи перекладачів-професіоналів у Стародавньому Шумері та Стародавньому Єгипті.
Загальна характеристика сучасного стану перекладацької справи.

Поява перших перекладачів-синхроністів.

Перші переклади Біблії на грецьку мову.

Історія виникнення та розвитку перекладацької справи в південно-західній Азії

2. Історія виникнення та розвитку перекладацької справи в Центральній та Східній Азії

3. Історія становлення перекладу у Східній Європі в XV – XVIII ст.

4. Перекладацька діяльність українських та російських літераторів першої половини XVIII ст.

Тема 8. Сучасне перекладознавство. Культурологічні аспекти перекладу.

4

1

Прагматика перекладу.

Сучасний розвиток перекладацької справи

Поетичний та прозовий переклад на сучасному етапі

Переклад як культурна практика.

Культурологічні теорії перекладу.

Поняття прагматики перекладу.

Історія та етапи розвитку прагматики перекладу як науки

Загальна кількість годин за семестр 1

32

$\sum_{i=1}^n a_i = 8$

Лабораторні заняття

Лекційні заняття в рамках дисципліни не передбачені

Практичні заняття

Теми практичних занять

Кількість годин   **Вагові коефіцієнти a**

Семестр 1

Тема 1. Обговорення змісту та мети дисципліни з використанням наочних прикладів.	4	1
Тема 2. Виконання тренувальних вправ для перекладу. Робота зі словником для визначення лексичних значень слів та словосполучень, визначення конотацій при перекладі.	4	1
Тема 3. Застосування понять адекватності та еквівалентності у текстах перекладу.	4	1
Тема 4. Вправи на виявлення контексту при перекладі.	4	1
Тема 5. Вправи на виявлення стилістичних особливостей у текстах перекладу.	4	1
Тема 6. Вправи на виявлення граматичних особливостей у текстах перекладу.	4	1
Тема 7. Вправи на пошук перекладацьких еквівалентів у текстах перекладу. Робота з перекладу текстів різних жанрів. Аналіз перекладацьких робіт різних епох	4	1
Тема 8. Робота з перекладу текстів різних епох. Аналіз перекладацьких робіт XV–XVIII ст. Виступи студентів з рефератами.	4	1
Загальна кількість годин за семестр 1	32	$\sum_{i=1}^n a_i = 8$

Лабораторні заняття

Лабораторні роботи у межах курсу не передбачені.

Контрольні роботи

Комплексний тест

Вагові
коефіцієнти b

Семестр 1	
Контрольна робота 1. За матеріалами уроків 1–4	1
Контрольна робота 2. За матеріалами уроків 5–8	1
Загальна кількість годин за семестр 1	$\sum_{i=1}^n b_i = 2$

Самостійна робота

Підготовка реферату та виступ на одну з тем курсу (РЕ): 20 балів:

Практична необхідність та теоретичні передумови виникнення сучасного перекладознавства.

2. Внесок Я. Рецкера, А. Федорова та Р. Якобсона у теорію перекладу.

3. Методи та завдання лінгвістичного перекладознавства.

4. Мова як особлива знакова (кодова) система в аспекті перекладу.

5. Ситуативно-денотативна теорія перекладу: зміст та недоліки.

6. Семантична теорія перекладу: зміст та недоліки.

7. Трансформаційна теорія перекладу: зміст та недоліки.

8. Теорія динамічної еквівалентності Ю. Найди: зміст та недоліки.

9. Загальна характеристика теорії рівнів еквівалентності В. Комісарова.

10. Еквівалентність на рівні структури висловлювання.

11. Еквівалентність на рівні повідомлення, опису ситуації, мети комунікації.

12. Еквівалентність на рівні мовного знаку. Загальна характеристика.

13. Передача змісту мовних знаків при перекладі.

Еквівалентність при ідентифікації та описі денотата.

14. Передача змісту мовних знаків при перекладі. Еквівалентність при передачі категоризації та реалізації стилістичної функції мови.

15. Передача змісту мовних знаків при перекладі. Еквівалентність при реалізації емоційного значення, багатозначності.

16. Передача змісту мовних знаків при перекладі. Еквівалентність при передачі похідного або складного слова оригіналу та його комбінаторності.

17. Передача змісту мовних знаків при перекладі. Еквівалентність при передачі асоціативно-образної характеристики та антонімічної характеристики.

18. Функції мови та функції перекладу. Переклад як засіб реалізації комунікативної функції мови.

19. Поняття перекладацької еквівалентності: загальна характеристика та різновиди.

20. Мовна та міжмовна комунікація. Переклад як засіб міжмовної комунікації.

21. Стратегії перекладу за часів античності та раннього християнства.

22. Жанрово-стилістична класифікація видів перекладу.

23. Психолінгвістична класифікація видів перекладу

24. Дві тенденції в історії перекладу.

25. Суперечка про перекладність: передумови, зміст, сучасне трактування.

26. Головні напрями розвитку теорії перекладу: літературознавчий, лінгвістичний, культурологічний.

27. Етапи перекладацького процесу.

28. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій.

29. Проблема одиниці перекладу.

30. Специфіка перекладу як реального процесу: суб'єктивні чинники перекладу.

31. Стратегії перекладу в епоху класицизму та романтизму

32. Часові і просторові відносини між текстом оригіналу і текстом перекладу як суб'єктивний чинник перекладу.

33. Жанрово-стилістичні особливості тексту як суб'єктивний чинник перекладу.

34. Учасники процесу перекладу як суб'єктивний чинник перекладу.

35. Проблема перекладності / неперекладності у сучасному трактуванні

36. Переклад як об'єкт дослідження у перекладознавстві.

37. Перекладацькі труднощі: визначення та характеристика.

38. Принцип комунікативної рівноцінності перекладу В. Комісарова.

39. Культурологічні аспекти перекладу.

40. Проблема стратегії перекладу в історичному ракурсі та сучасні підходи.

Неформальна освіта

У рамках дисципліни не передбачено

Література, навчальні матеріали та інформаційні ресурси

Основна література

1. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Лексичні труднощі / В. І. Карабан. – Вінниця : Нова Книга, 2001. – 303 с.
2. Мірам Г.Е., Дайнеко В.В., Тарануха Л.А., Грищенко М.В., Гон О.М. Основи перекладу. Навчальний посібник. – К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. – 240 с.
3. Ребрій О. В. Вступ до перекладознавства : конспект лекцій для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» факультету іноземних мов / О. В. Ребрій. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 116 с.
4. Терехова С. І. Вступ до перекладознавства. (Сучасні проблеми і теорії. Діяльність перекладача. Основи техніки перекладу). Навч. посібник. - (Вид. 2-ге, доповнене і перероблене). – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – 163 с.

Додаткова література

1. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англомовних перекладів української прози) / Р. П. Зорівчак. – Львів : Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.
2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) : Підручник / І. В. Корунець. – Вінниця : Нова Книга, 2001. – 448 с.
3. Партико З. В. Загальне редагування: нормативні основи : Навчальний посібник / З. В. Партико. – Л. : Афіша, 2004. – 416 с.
4. Черноватий Л. М., Карабан В. І. Переклад англомовної науково-технічної літератури / Л. М. Черноватий, В. І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2010. – 325 с.
5. Швачко С.О. Перекладацькі аспекти у вузі та школі. Зошит перекладача № 4: методичні вказівки / С.О. Швачко, Н.В. Ключіна, Т.В. Алексеева. – Суми: Вид-во СумДУ, 1999. – 28 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Newmark P. A Textbook of Translation. Режим доступу: <https://www.docdroid.net/9ahf/a-textbook-of-translation-by-peter-newmark.pdf>
2. As-Safi, Abdul B. Translation Theories, Strategies and Basic Theoretical Issues. Режим доступу: <https://books.fledu.uz/wp-content/plugins/wonderplugin-pdf-embed/pdfjs/web/viewer.html?file=https%3A%2F%2Fbooks.fledu.uz%2Fwp-content%2Fuploads%2Fsites%2F4%2F2019%2F05%2FTranslation-theories-strategies-and-basic-theoretical-issues.pdf>

Система оцінювання

Підсумкова оцінка з освітнього компонента визначається відповідальним лектором за темами, видами занять, тощо відповідно до силабусу і є інтегральною оцінкою результатів усіх вид навчальної діяльності здобувача вищої освіти. Підсумкова оцінка повинна відображати всі оцінки за складовими навчального процесу з урахуванням їх вагових показників k :

Поточний контроль (практичні заняття), k_1	Контрольні роботи (за наявності), k_2	Індивідуальне завдання (за наявності), k_3
--	---	--

0,3

0,4

0,3

Сума коефіцієнтів повинна складати одиницю: $k_1 + k_2 + k_3 = 1$. Підбір вагових коефіцієнтів підсумкової оцінки здійснює розробник курсу.

Розрахунок підсумкової оцінки проводиться за формулою:

$$O = P \cdot k_1 + K \cdot k_2 + I \cdot k_3,$$

де: P – середньозважена середня оцінка за поточний контроль,
 I – оцінка за виконання індивідуального завдання,
 K – середньозважена оцінка за контрольні роботи,

P_k – оцінка за підсумковий контроль.

$$P = \frac{P_1 \cdot a_1 + P_2 \cdot a_2 + \dots + P_n \cdot a_n}{\sum_{i=1}^n a_i}$$

де: a_i - ваговий коефіцієнт за практичне заняття.

$$K = \frac{K_1 \cdot b_1}{\sum_{i=1}^n b_i}$$

де: b_i - ваговий коефіцієнт за контрольну роботу.

Поточні оцінки за кожну складову ($P, K, I, \dots$) виставляються за 100-бальною шкалою згідно з [положенням «Про критерії та систему оцінювання знань та вмінь і про рейтинг здобувачів вищої освіти» НТУ «ХП»](#).

Підсумкова оцінка виставляється відповідно до розрахованої O з округленням до найближчого цілого числа в більшу сторону.

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХП»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту.

Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХП» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

27.08.2025

27.08.2025

Завідувач кафедри

Оксана ГОЛІКОВА

Гарант ОП

Вікторія МИРОШНИЧЕНКО